

Dosarul nr. 3ra-68/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (I. Secrieru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, Gr. Dașchevici, V. Clima)

ÎN C H E I E R E

10 februarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Nina Beșan împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ,

împotriva deciziei din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 27 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 05 decembrie 2018, Nina Beșan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 20 august 2018, s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rîșcani mun. Chișinău cu privire la acordarea pensiei de urmaș în legătura cu pierderea întreținătorului, cu prezentarea tuturor actelor solicitate.

Reclamanta a relatat că la 08 septembrie 2018, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani a adoptat decizia nr. 3786, prin care s-a respins cererea de acordare a pensiei de urmaș conform Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, art. 26, alin. (1-2), deoarece cuantumul pensiei pentru limită de vârstă este mai mare. Reclamanta a menționat, că a luat cunoștință de această decizie la data de 17 septembrie 2018. Nefiind de acord cu decizia nr. 3786 din 08 septembrie 2018, Nina Beșan a depus cerere prealabilă, însă prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 8-2078/18 din 31 octombrie 2018, cererea prealabilă a fost respinsă.

Reclamanta a invocat, că reieșind din faptul că Nicolae Beșan a ieșit la pensie în anul 2007, îndeplinind condițiile art. 41 și art. 42 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (în vigoare la momentul apariției litigiului) și deoarece sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 14 din Legea nominalizată, Nicolae Beșan a obținut inclusiv și dreptul la pensie pentru limita de vârstă în condiții avantajoase, ori în conformitate cu art. 25 alin. (1), lit. b) din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat persoanele care au dreptul la pensie de urmaș sunt: soțul supraviețuitor dacă, la momentul decesului susținătorului sau pe parcursul a 5 ani după deces, a împlinit vârsta de pensionare prevăzută la art. 41 sau a fost încadrat în gradul I sau II de invaliditate, a avut cel puțin 15 ani de căsătorie cu persoana decedată și nu s-a recăsătorit.

Reclamanta a precizat că, conform pct. 27 din Regulamentul cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 328 din 19 martie 2008, dacă susținătorul decedat era beneficiarul de pensie pentru limită de vârstă, stabilită în conformitate cu art. 16 sau art. 53, sau de pensie de invaliditate de gradul I, stabilită în conformitate cu art. 21 sau art. 54 din Legea privind pensiile, cuantumul pensiei se stabilește procentual din pensia aflată în plată a susținătorului decedat. Astfel, reclamanta a invocat, că îndeplinește condițiile impuse de lege pentru a beneficia de pensia de urmaș, deoarece a fost căsătorită cu Nicolae Beșan timp de 46 de ani, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie nr. 1-БМ 261185 din 06 mai 1972, după decesul acestuia nu s-a recăsătorit, iar la momentul decesului soțului, dânsa era pensionară.

Reclamanta a invocat că din decizia contestată a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rîșcani nr. 3786 nu este clar, în baza căror calcule a fost obținută suma de 1768,75 de lei, care ar constitui pensia de urmaș, luând în considerare că pensia soțului decedat constituia suma de 8446 de lei, iar cuantumul pensiei de urmaș în mărime de 50 %, ar constitui suma de 4223 de lei, pentru un singur urmaș. Conform art. 26 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, pensia de urmaș, în cazul în care susținătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vârstă sau de pensie de invaliditate de gradul I, se stabilește procentual din pensia aflată în plată, iar în cazul în care susținătorul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de invaliditate de gradul II sau III - procentual din pensia potențială calculată pentru gradul I de invaliditate. Cuantumul pensiei de urmaș se calculează, în funcție de numărul urmașilor, astfel, pentru un singur urmaș – 50 %.

Reclamanta Nina Beșan a solicitat admiterea acțiunii, anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani mun. Chișinău nr. 3786 din 08 septembrie 2018 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili pensia de urmaș în baza art. 26 alin. (1) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998, calculată în cuantum de 50 % din suma de 8446 de lei, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 27 mai 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Nina Beșan, a fost anulat actul administrativ individual, decizia nr. 3786 din 08 septembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, oficiul Râșcani privind respingerea acordării dreptului la pensie de urmaș și decizia asupra cererii prealabile conform răspunsului nr. B-2078/18 din 31 octombrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale. A fost obligată Casa

Națională de Asigurări Sociale, oficiul teritorial competent, să emită act administrativ individual prin care să stabilească și să achite pensia de urmaș Ninei Beșan, începând cu 08 septembrie 2018, în mărime de 50 % din pensia aflată în plată a soțului decedat Nicolae Beșan, s-a încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul Ninei Beșan cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3000 de lei.

La 02 iunie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii din 27 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, iar la 19 iunie 2020, a depus motivarea apelului (f.d. 116, 124-129, vol. I).

Prin decizia din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 27 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Nina Beșan împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că Nina Beșan îndeplinește condițiile impuse de lege, pentru a beneficia de pensia de urmaș, ori aceasta a fost căsătorită cu Nicolae Beșan timp de 46 de ani, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie nr. 1-BM 261185 din 06 mai 1972, după decesul acestuia nu s-a recăsătorit iar, la momentul decesului soțului, dânsa era pensionară. Mai mult, din decizia contestată a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rîșcani nu este clar în baza căror calcule a fost obținută suma de 384,38 de lei, care ar constitui pensia de urmaș, luând în considerare că pensia soțului decedat constituia suma de 8446 de lei, iar cuantumul pensiei de urmaș în mărime de 50 % ar constitui suma de 4223 de lei, pentru un singur urmaș. Or, conform art. 26 alin. (1) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare la momentul apariției litigiului), pensia de urmaș, în cazul în care susținătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vârstă sau de pensie de invaliditate de gradul I, se stabilește procentual din pensia aflată în plată, iar în cazul în care susținătorul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de invaliditate de gradul II sau III - procentual din pensia potențială calculată pentru gradul I de invaliditate. Cuantumul pensiei de urmaș se calculează, în funcție de numărul urmașilor, astfel, pentru un singur urmaș - 50%.

Invocând netemeinicia și ilegalitatea deciziei instanței de apel, la data de 12 octombrie 2020 și 19 noiembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii.

În motivarea recursului, recurenta, Casa Națională de Asigurări Sociale, a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, considerându-le ilegale și neîntemeiate prin faptul că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material, precum și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, fiind apreciate eronat probele.

Recurenta a indicat că începând cu 19 aprilie 1990, Nicolae Beșan a beneficiat de pensie pentru vechime în muncă ca membru al personalului navigator (pensie specială), ulterior, începând cu 23 martie 2007 pensia fiind reexaminată în temeiul modificărilor survenite în legislație. Astfel, la data stabilirii pensiei defunctului i-a fost aplicată Legea de pensionare a fostei URSS din 14 iulie 1956. Conform Legii nominalizate,

pensia pentru limita de vârstă pentru bărbați se stabilea de la 60 ani, iar persoanele angajate în aviația civilă puteau beneficia de pensie pentru vechime în muncă, în temeiul Hotărârii Sovietului de Miniștri al URSSR nr. 1412 din 11 decembrie 1987, la vârsta de 55 ani bărbații, cu condiția că aceștia au confirmat o vechime în muncă ca membru al echipajului navigant de cel puțin 25 ani.

Recurenta a relatat că pensia stabilită unor categorii de angajați din aviația civilă este o pensie acordată cu avantaje în ceea ce privește vârsta de pensionare și stagiul total de cotizare necesar stabilirii pensiei, și anume pensia pentru limită de vârstă potrivit Legii de pensionare a fostei URSS, Legii nr. 437/1990 în vigoare până la 01 ianuarie 1998) și Legii nr.156/1998 în vigoare până la 01 ianuarie 2017, vârsta necesară de pensionare pentru bărbați era de 60 ani /62 ani, iar pensia pentru vechime în muncă ca membru al echipajului navigant era de 55 ani ulterior 45 ani, o condiție indispensabilă fiind și stagiul necesar de cotizare pentru stabilirea unei sau altei categorii de pensii și anume, pentru limita de vârstă stagiul total necesar pentru bărbați 34 de ani, iar pentru pensia pentru vechime în muncă este de cel puțin 25 de ani în condiții speciale.

Astfel, recurenta a indicat că categoria de pensie stabilită defunctului Nicolae Beșan, nu poate fi catalogată ca pensie pentru limita de vârstă, precum susține instanța de apel și instanța de fond. În cazul stabilirii pensiei pentru pierderea întreținătorului Legea prevede expres cazurile în care aceasta poate fi stabilită și anume: atunci când decedatul a fost încadrat într-un grad de dezabilitate sever sau a fost beneficiar de pensie pentru limită de vârstă. La data de 20 august 2018, în adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale oficiul Rîșcani a fost depusă cererea Ninei Beșan de stabilire a pensiei de urmaș, în urma căreia Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani a examinat oportunitatea trecerii de la pensia pentru limita de vârstă la pensia de urmaș al soțului decedat, la 14 iunie 2018, beneficiar de pensie pentru vechime în muncă ca membru al personalului navigant.

Recurenta a menționat că în cazul stabilirii pensiei pentru pierderea întreținătorului, legea prevede expres cazurile în care aceasta poate fi stabilită și anume: atunci când decedatul a fost încadrat într-un grad de dezabilitate sever sau a fost beneficiar de pensie pentru limită de vârstă. La data de 20 august 2018, în adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani a fost depusă cerere de stabilire a pensiei de urmaș, în urma căreia Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani a examinat oportunitatea trecerii de la pensia pentru limita de vârstă, la pensia de urmaș al soțului decedat, la 14 iunie 2018, beneficiar de pensie pentru vechime în muncă ca membru al personalului navigant.

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rîșcani nr. 43665 din 08 septembrie 2018 s-a refuzat stabilirea pensiei de urmaș în baza art. 26 alin. 1) al Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, deoarece pensia de urmaș a fost calculată în mărime de 50 % din pensia potențială de dezabilitate severă și a constituit - 384,38 de lei lunar, care este mai mică decât mărimea pensiei pentru limita de vârstă în plată a intimatei 967,26 de lei.

La 19 noiembrie 2020 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatei Ninei Beșan copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu înștiințarea despre

posibilitatea depunerii referinței (f.d. 167 vol. I). Nina Beșan nu și-a valorificat dreptul respectiv și nu a depus referință.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul relevă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 30 septembrie 2020. Totodată, decizia recurată a fost notificată recurenteii Casei Naționale de Asigurări Sociale, la data de 10 noiembrie 2020, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 156, vol. I).

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale s-a conformat prevederilor art. 245 din Codul administrativ și a depus, în termen, recursul la data de 19 noiembrie 2020. (f.d. 155, 161-166, vol. I).

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art. 246, alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art. 246 Codul administrativ, recursurile se declară inadmisibile în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245, alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs

în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul depus de către recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale este inadmisibil.

Conform art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan